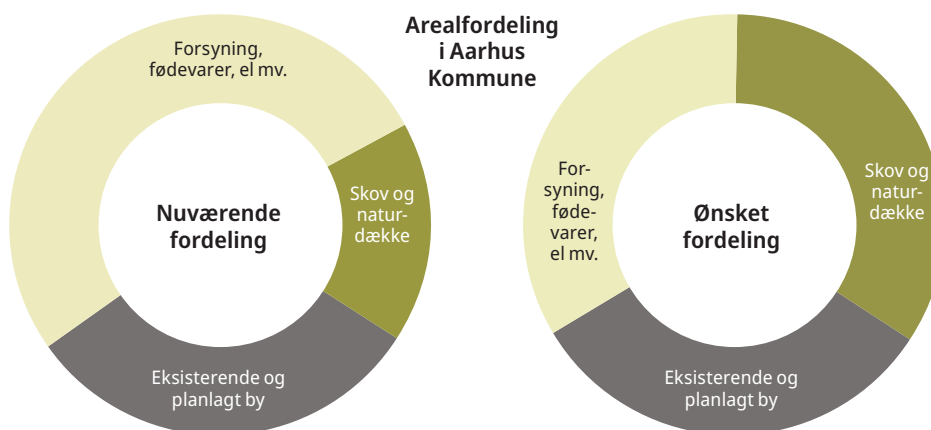

Naturbaseret udvikling og bynatur i Aarhus Kommuneplan 2025

I Aarhus Kommuneplan 2025 bliver naturen en ligeværdig del af byens udvikling. Med et mål om at fordoble arealet med skov og natur, skabe sammenhængende blågrønne forbindelser og tænke biodiversitet og klimatilpasning ind i byudviklingen vil vi i Aarhus gøre naturen til en integreret del af byens fremtid. Planen markerer et strategisk skifte mod en mere balanceret og resilient kommune, der understøtter den grønne omstilling, tilpasser byen til et vildere klima og skaber fornyede betingelser for liv og bykvalitet.

Af **Nina Ullvit**,
kommuneplanlægger,
og **Charlotte Baad
Gustin**, landskabs-
arkitekt, Aarhus
Kommune

I Aarhus Kommuneplan 2025 bliver naturen en ligeværdig del af byens udvikling. Med et mål om at fordoble arealet med skov og natur, skabe sammenhængende blågrønne forbindelser og tænke biodiversitet og klimatilpasning ind i byudviklingen vil vi i Aarhus gøre naturen til en integreret del af byens fremtid. Planen markerer et strategisk skifte mod en mere balanceret og resilient kommune, der understøtter den grønne omstilling, tilpasser byen til et vildere klima og skaber fornyede betingelser for liv og bykvalitet.

En tredjedel by, en tredjedel natur

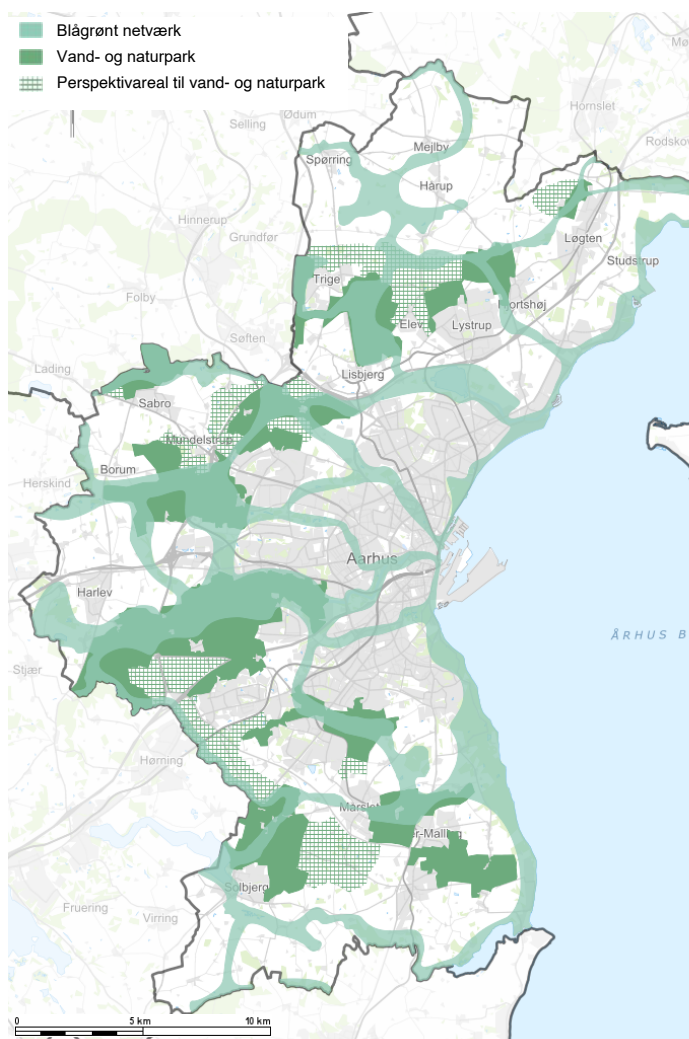
Byrådet har med klimaforliget fra 2024 sat et ambitiøst mål om, at skov- og naturarealer på sigt skal udgøre en tredjedel af kommunens samlede areal – det samme som andelen af byområder. Den sidste tredjedel skal rumme forsyning, energi og fødevarerproduktion. Denne vision for fordelingen af arealinteresserne sætter retningen for den fysiske planlægning i Kommuneplan 2025. Byernes vækst skal holdes inden for de eksisterende og planlagte

arealer til by, også når Aarhus vokser med 5.000 borgere om året. Samtidig skal planlægningen i højere grad aktivt medvirke til, at vi får mere natur og skov.

Visionen er båret af en forståelse for, at udvikling af natur og attraktive byområder er gensidigt afhængige. De skal udvikles side om side, frem for at naturen presses af væksten. Samtidig skal blågrønne strukturer skabe sammenhæng mellem landskab, by og vand – og levere konkrete løsninger på klima- og miljøudfordringer. Naturen bliver ikke længere betragtet som et særskilt tema, men som et grundvilkår for planlægning.

Samarbejdende bestemmelser på alle niveauer

Som kommune har Aarhus alle arealinteresser i spil – vi har både landsbyer, landbrug, store transformestationer, risikovirkomheder, letbane, højhuse, planer for nye byer og ønske om billigere boliger. For at lykkes med denne kabale er det nødvendigt sammen at skabe en klar vision og et tydeligt administrationsgrundlag. I Kommuneplan 2025 bliver

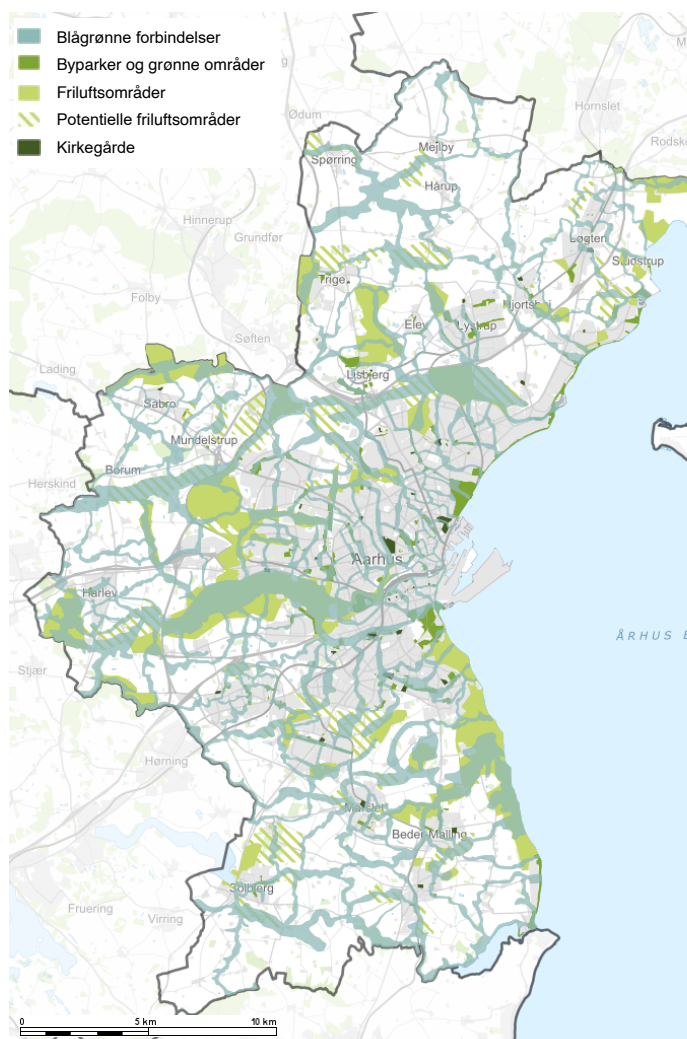
Aarhus Kommuneplan 2025. Temakort 1.2. Udvikling med landskab, natur og vand. KORT: AARHUS KOMMUNE

visionen for arealfordelingen fulgt op med tre hovedprincipper for udviklingen af Aarhus, og visionerne forfølges på hvert niveau i kommuneplanens bestemmelser.

Til det formål opererer vi ofte med retningslinjer og bestemmelser, som går på tværs af de planlovsbestemte temaer. Planlovens katalog til kommuneplanlægning er snævert opdelt efter særinteresser – i Aarhus har vi derudover mange synergiudpegninger, der ser interesserne i sammenhæng og fremmer den nødvendige multifunktionalitet. Disse udpegninger bliver også lavet i tværfaglige projektgrupper, hvilket giver basis for bredere forankring af interessevaretagelsen og større realiseringsengagement på tværs af fagligheder.

Landskab og natur som fundament for byudvikling

I Kommuneplan 2025 bliver udvikling med landskab, natur og vand et af planens tre hovedprincipper. Udgangspunktet er, at Aarhus' særlige landskab

Aarhus Kommuneplan 2025. Temakort 2.8. Byparker, friluftsområder og blågrønne forbindelser. KORT: AARHUS KOMMUNE

– med ådale, kyst- og bakkelandskaber – skal være styrende for fremtidens byudvikling. Som eksempel på en synergiudpegning er der afgrænset 8.000 ha til vand- og naturparker nær bysamfundene. De skal fungere som multifunktionelle landskaber, hvor vi beskytter drikkevandet, samtidig med at vi skaber levesteder for dyr og planter i en sammenhængende struktur og giver mennesker let adgang til landskabet og naturoplevelser tæt på, hvor de bor.

Det blågrønne netværk – landskab og natur som infrastruktur

Et bærende element i planen er en langsigtet, strategisk udpegning af et overordnet blågrønt netværk, der består af eksisterende blågrønne sammenhænge og områder, som skal sikres, forbedres og udvides i takt med udviklingen af bystrukturerne i Aarhus. Det blågrønne netværk er et prioriteret, sammenhængende net af naturforbindelser, vandveje, grønne kiler og sammenhængende landskaber, som kobler overordnede landskabstræk, ådale og

Blågrøn forbindelse langs Giber Å ved Vilhelmsborg. Området indgår i udpegningen af Vand- og Naturparken mellem Mårslet og Beder-Malling i Kommuneplan 2025. FOTO: AARHUS KOMMUNE

kyststrækninger, naturperler, karaktergivende naturområder og friluftsområder. Netværket udgør rygraden i den fremtidige udvikling og skal sikre, at de landskabelige og naturgivne forhold er med til at afstikke grænserne for byudvikling nu og på lang sigt.

Netværket er udbygget med mere lokale udpegninger af blågrønne forbindelser, som tjener samme formål på den lokale skala på tværs af by- og landområder. De blågrønne forbindelser er udpeget med udgangspunkt i de grundlæggende landskabelige træk, hvor vi kan se sammenfald mellem risiko for oversvømmelse og oprindelige, vandførende landskabstræk kombineret med mulighed for at knytte eksisterende, rekreative grønne områder bedre sammen.

Det blågrønne netværk og forbindelserne udgør langsigtede, strategiske udpegninger, hvor vi på forhånd har taget stilling til, hvor placering af vandhåndtering, grønne opholdsarealer, rekreative forbindelser og begrønning af byrum og gader tilsammen kan styrke de blågrønne sammenhænge som et samlet økosystem ved at udbygge og skabe bedre sammenhæng. Det sker, efterhånden som der laves byudvikling, nye by- og landskabsrum, anlægsprojekter, klimatilpasning og separat-kloakering med regnvandsbede mv. Generelt arbejder vi meget med, at det blå bevillings-

givende vand skal bære mere grønt med sig ind i byerne. Derudover er retningslinjerne udformet, så der er indbyggede incitamenter for bygherrerne til at bevare eksisterende grønne kvaliteter og realisere f.eks. grønne kantzoner eller blågrønne forbindelser.

15-minutters byen – hverdagsnatur tæt på

Under overskriften "Mosaik af bæredygtige lokalområder" fremhæver planen idéen om *15-minutters byen*: at hverdagslivets funktioner – skole, indkøb, fritid og også grønne arealer – skal kunne nås inden for kort afstand. Naturen skal være ramme om borgernes daglige bevægelser: gåturen til bussen, legepladsen på hjørnet eller den lille, grønne oase midt i byen.

Grøn Norm og bykvalitet

Kommuneplanen har bestemmelser, der skal sikre, at eksisterende grønne områder bevares, og at der skabes plads til nye parker og grønne arealer, i takt med at byen udvikles. Der er detaljerede bestemmelser for omfang og udformning af opholdsarealer med krav om, at en stor andel skal placeres på terræn, og grønne, rekreative fællesarealer prioriteres før den private altan og parkeringspladser. De grønne ubebyggede arealer skal placeres, så de understøtter blågrønne sammenhænge, giver plads til bynaturen, styrker bykvaliteten og skaber betingelser for liv, sundhed og trivsel i byen.

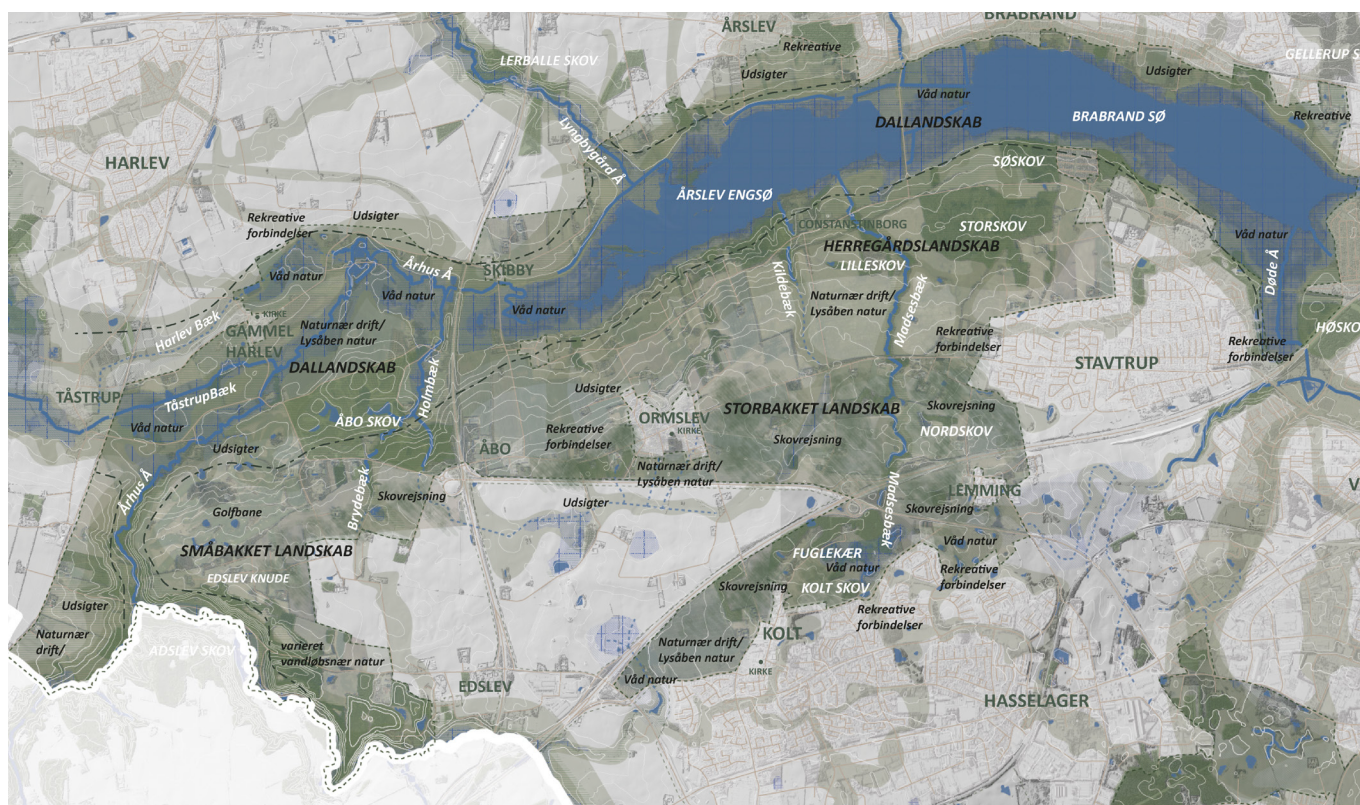

Illustration af Aarhus Ådal som vand og naturpark forbundet til de omgivende bysamfund med rekreative blågrønne forbindelser. ILLUSTRATION: AARHUS KOMMUNE

Med begrønningsværktøjet Grøn Norm sikres fokus på minimering af befæstede arealer og stedstilpasning kvalitativ begrønning med fokus på kvalitet, biodiversitet og bevaring af eksisterende værdifuld beplantning. Helt konkret har vi valgt at give en højere score for bevaring af eksisterende, værdifuld beplantning, hvilket afspejler, at eksisterende grønt kan bidrage med karakter og værdifulde økosystem-tjenester fra dag ét. Den grønne norm skal sikre eksisterende og nye grønne kvaliteter i planlægningen og fremme varieret beplantning med bl.a. grønne tage, regnbæde, træer og permeable belægninger, som både øger biodiversiteten, afbøder varme-effekten og mindsker regnvandsbelastningen.

Fra plan til praksis

Realiseringen af bynaturmålene kræver samarbejde på tværs af forvaltninger, lodsejere og civilsamfund. Det kræver et generelt vidensløft og fælles forståelse for prioritering af bynaturen og naturbaseret udvikling. Som noget nyt er vi startet med at lave helhedsorienterede planer for lokalområder i det åbne land – bysamfund med landområder. Det forbedrer mulighederne for borgerinddragelse og en mere stedsspecifik prioritering af interesser i det åbne land. Særlige synergier kan identificeres, og det nære samarbejde med lokalområderne og med eksterne parter som forsyningen, Naturstyrelsen, fonde mv. giver realiseringen af mere skov og natur et godt skub.

Bynatur i Kommuneplan 2025

- Målet er at fordoble natur- og skovarealet, så det udgør en tredjedel af kommunens areal.
- Nye vand- og naturparker skal beskytte grundvand, øge biodiversitet og give adgang til friluftsliv.
- Et blågrønt netværk kobler overordnede landskabstræk, ådale og kyststrækninger, naturperler, karaktergivende naturområder og friluftsområder.
- Byvækst sker primært inden for eksisterende byzoner og skal bidrage med grønne kvaliteter.
- Bynatur og 15-minutters byer skal fremme sundhed, fællesskab og bæredygtig mobilitet.